

Skjerming av navn på helsepersonell med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 4-3

20.12.2022 (2022/2672)

Saken gjelder retten til innsyn i hvem som har skrevet pasientjournal. Klagerne hadde i utgangspunktet rett til innsyn i pasientjournalen, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1. Stjørdal kommune skjermet navnet til personen som hadde skrevet pasientjournalen med henvisning til arbeidsgivers plikt til å sikre at ansatte ikke utsettes for trakassering, annen utilbørlig adferd, vold eller trusler, jf. arbeidsmiljøloven § 3-4 nr. 3 og 4. Statsforvalteren hadde omgjort kommunens innsynsnektelse, uten at kommunen rettet seg etter vedtaket.

Hovedspørsmålet er om kommunen kan anvende arbeidsmiljøloven § 4-3 til å nekte innsyn i pasientjournalen fordi kommunen mener klagerne vil bruke opplysningene på en krenkende måte overfor kommunens arbeidstaker. Saken reiser også spørsmål om kommunen som underinstans har plikt til å rette seg etter klageinstansens endelige vedtak.

Stjørdal kommune skulle etter ombudets syn ha rettet seg etter Statsforvalterens endelige vedtak i saken. Ombudet ber kommunen gjennomføre Statsforvalterens vedtak.

Stjørdal kommune har videre lagt feil rettsanvendelse til grunn for innsynssaken. Kommunen kan ikke benytte arbeidsmiljøloven § 4-3 for å innskrenke retten til innsyn i

pasientjournalen. Etter ombudets oppfatning må unntak fra innsynsretten hjemles i unntaksreglene i pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 andre ledd eller forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b. Kommunen har ikke vist til konkrete holdepunkter for at det er grunnlag for å holde tilbake den ansattes navn og stilling etter disse bestemmelsene.

Ombudet ber kommunen merke seg ombudets vurderinger av anvendelse av arbeidsmiljøloven § 4-3 i lignende fremtidige saker.

Sakens bakgrunn

(1) A og B (heretter klagerne) klaget over Stjørdal kommunes avgjørelse i en innsynssak. Bakgrunnen for saken er et besøk hos legevakten med deres sønn den 26. september 2018. Etter besøket ble klagerne varslet om at barnevernet hadde mottatt en bekymringsmelding fra legevakten. Meldingen omhandlet besøket på legevakten. Barnevernssaken ble henlagt.

(2) Klagerne ba 4. juni 2019 på vegne av sin sønn, om utskrift av journal fra besøket på legevakten og navn, stilling og formell kompetanse til personen som hadde skrevet journalen. Henvendelsen ble ikke besvart. Klagerne purret flere ganger. I purringene fremgår det blant annet at de ønsker opplysningene for å avklare habilitet og for å vurdere om personen er helsepersonell.

(3) Kommunen svarte 24. oktober 2019 at de hadde valgt å holde tilbake navnet på den som hadde sendt bekymringsmeldingen med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 4-3 nr. 3 og nr. 4. Videre skriver kommunen at:

«Grunnlaget for avslaget er at du har spesifisert at du vil bruke navnet til å ettergå den ansattes kvalifikasjoner. Arbeidsgiver har plikt å sørge for at arbeidstakeren ikke utsettes for handlinger som kan oppleves krenkende. Å utgi navnet til en ansatt slik at dens formelle utdanning skal vurderes av eksterne vil kunne føre til at den ansatte blir hengt ut i en konkret sak. Dette er forhold arbeidsgiveren ikke kan tillate.»

(4) Klagerne påklaget avgjørelsen til Statsforvalteren i Trøndelag den 20. januar 2020. I klagen var det presisert at de ønsket utskrift av journalen, og at de ønsket å avklare helsepersonellens habilitet og faglige kompetanse. Sistnevnte var særlig begrunnet med at klagerne mente det var uklart om personen var helsepersonell og om vedkommende hadde fulgt helsepersonelloven §

33 andre ledd ved, uten hinder av taushetsplikt, å inngi bekymringsmeldingen. Klagerne skrev også at det i barnevernsmeldingen fremgår at meldingen er skrevet av en lege, men at legevakten hadde bekreftet at meldingen ikke var skrevet av en lege. De mente derfor dette kunne ha påvirket barnevernssaken, og at det var vesentlig å få avdekket hvem som hadde skrevet meldingen og hvilken stilling vedkommende hadde. Klagerne skrev også at:

«Det er fjernt for oss, og fremstår også som nærmest usaklig, å tillegge oss motiver i retning av å anta at noen i kommunen vil bli utsatt for ubehageligheter ved vår innhenting av saksopplysninger av vesentlig betydning for ivaretagelsen av vår sønns rettigheter i barnevernssaken.»

(5) Klagen ble sendt til Stjørdal kommune som fastholdt sitt syn på at arbeidstakerens beskyttelse etter arbeidsmiljøloven går foran brukerens rett til innsyn etter pasient- og brukerrettighetsloven. Kommunen presiserer videre at de ikke har nektet innsyn i journalen, men at de har holdt tilbake navnet på den som sendte bekymringsmeldingen.

(6) Statsforvalteren opphevet kommunens vedtak den 7. juli 2020 på grunn av feil rettsanvendelse, og ba kommunen behandle kravet om innsyn i pasientjournalen da dette ikke var gjort.

(7) Kommunen fastholdt sitt syn på saken i to brev 19. juni 2020 og 22. september 2020. I det siste brevet presiserer kommunen at de ikke benekter at klagerne har rett til innsyn etter pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1, men at arbeidsmiljøloven § 4-3 gir hjemmel til å holde tilbake opplysninger om den ansatte. Kommunen skriver videre at:

«Stjørdal kommune anser at de som har krevd navnet utlevert har til hensikt å bruke det på en måte som ikke er forenlig med arbeidstakerens rettigheter. Dvs. at den eneste hensikten å kreve navnet utlevert er å bruke det på en måte som ikke er forenlig med arbeidstakerens rettigheter til ikke å bli krenkt.»

(8) Den 6. oktober 2020 anmoder Statsforvalteren kommunen om å oversende pasientjournalen og om en uttalelse fra helsepersonellet som har ført journalen.

(9) Den 22. oktober 2020 sender kommunen Statsforvalteren journalen, men de stiller seg spørrende til hvorfor Statsforvalteren trenger en uttalelse fra helsepersonellet og ber Statsforvalteren oppklare behovet for en slik uttalelse.

(10) Den 16. desember 2020 behandler Statsforvalteren saken på nytt og omgjør Stjørdal kommunes avgjørelse. Klagerne gis rett til innsyn i pasientjournalen, samt rett til å få vite navnet på helsepersonellet som har skrevet journalnotatet. I avgjørelsen fremgår det at:

«Fylkesmannen [nå Statsforvalteren] finner at for å kunne ivareta sin rettssikkerhet har klagerne rett på å få vite hvilket helsepersonell som har skrevet journalnotatet. Fylkesmannen har mottatt journalnotatet og kan ikke se at det inneholder opplysninger som gjør at helsepersonellets navn ikke skal oppgis.

(11) I brev 21. desember 2020 fastholder kommunen sitt syn på saken og nekter å etterkomme Statsforvalterens endelige vedtak.

(12) Statsforvalteren sendte den 13. januar 2021 saken til Helsedirektoratet og ba direktoratet om en lovforståelse av om arbeidsmiljøloven her går foran pasientens rettigheter etter pasient- og brukerrettighetsloven. Helsedirektoratets svarte at pasienten ikke kan nektes innsyn i journalen med henvisning til helsepersonellens arbeidsmiljø.

(13) Statsforvalteren ber igjen Stjørdal kommune rette seg etter deres vedtak. Siden kommunen fortsatt ikke hadde etterkommet Statsforvalterens henvendelser, sendte Statsforvalteren klagerne utskriften av journalen den 8. desember 2021. Journalen var imidlertid ikke signert med fullt navn, men med initialer som ikke lot seg identifisere. Klagerne ba derfor Statsforvalteren følge opp saken videre.

(14) Kommunen svarte Statsforvalteren 22. desember 2021 at de ikke ser at problemstillingen om en arbeidsgiver kan holde tilbake navnet til en ansatt med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 4-3, er vurdert, og at de vanskelig kan sette til side den plikten arbeidsgiveren har til å beskytte sine arbeidstakere mot trakassering.

(15) I brev 24. februar 2022 skriver Statsforvalteren til klagerne at de dessverre ikke har noen sanksjoner til rådighet når kommunen ikke retter seg etter Statsforvalterens vedtak, og at saken er avsluttet fra deres side.

(16) Saken ble så brakt inn for Sivilombudet.

Våre undersøkelser

(17) På bakgrunn av klagen hit og saksdokumentene fant vi grunn til å undersøke saken nærmere med Stjørdal kommune. Ombudets undersøkelser retter seg normalt mot klageinstansens behandling av en sak, men siden Statsforvalteren og kommunen er uenige, valgte vi å rette våre undersøkelser direkte til kommunen.

(18) I vårt brev 21. juli 2022 ba vi kommunen redegjøre for hvilke konkrete holdepunkter som foreligger for at utlevering av navn og stilling til den ansatte vil føre til at den ansatte utsettes for trakassering, annen utilbørlig adferd, vold, trusler eller uheldige belastninger, jf. arbeidsmiljøloven § 4-3 nr. 3 og 4. Vi spurte videre om hvor sannsynlig kommunen mener det er at den ansatte vil utsettes for slik adferd.

(19) Kommunen svarte i brev 5. september 2022 at de ikke har holdt journalen tilbake, men har valgt å holde tilbake/ ta ut etterspurte opplysninger om den ansatte. Grunnlaget for dette er plikten arbeidsgiver har til å beskytte det psykososiale arbeidsmiljøet til en arbeidstaker, jf. arbeidsmiljøloven § 4-3. nr. 3 og nr. 4. De gjentok så at foreldrene i denne saken har spesifisert at de vil bruke navnet til å ettergå den ansattes kvalifikasjoner, og at det at eksterne vil vurdere den ansattes kompetanse vil kunne føre til at den ansatte blir hengt ut i en konkret sak.

(20) Videre skrev kommunen at de «har god grunn til å anse at de som har krevd navnet utlevert har til hensikt å bruke det på en måte som ikke er forenelig med arbeidstakerens rettigheter», og at «kommunen har i dette tilfellet vurdert det dithen at det vil foreligge en reell fare for at opplysningene om ansatte kan benyttes til å krenke den ansatte». Kommunen presiserte at de «anser at det er stor sannsynlighet» for dette, og at «kommunen i denne saken ikke kan se at foreldrene har noen god begrunnelse for å skulle få tilgang til navnet til den ansatte annet enn å bruke det for å krenke den ansatte». Kommunen viste også til at i dagens internettbaserte samfunn vil uthenging av en ansatt kunne få store konsekvenser for den ansatte, og at «[k]ommunen anser at konsekvensen for at den ansatte utsettes for handlinger som er krenkende etter arbeidsmiljøloven er større en behovet for foreldrene å få vite hvilket helsepersonell som varslet barnevernet».

(21) Kommunen påpekte også at hvis kommunen «ikke skal ha muligheten til å utøve de krav som arbeidsmiljøloven stiller til oss som arbeidsgiver blir det vanskelig å beskytte arbeidstakerne mot krenkelser. Dette vil igjen også føre til at andre ansatte igjen vil vegre seg for å varsle til barnevernet. Det er ikke ønskelig at terskelen for å varsle til barnevernet økes».

(22) Avslutningsvis ba vi kommunen redegjøre for hvilken adgang de mener å ha til ikke å rette seg etter klageinstansens vedtak. Kommunen svarte at de hadde valgt ikke å følge Statsforvalteren på grunn av konsekvensen av at navnet ble utlevert. Kommunen viste også til at de heller ikke anså at Statsforvalteren hadde foretatt en vurdering av de problemstillinger som kommunen har løftet.

(23) Klagerne hadde merknader til kommunens svar på vår undersøkelse. I brev 21. september 2022 påpekte klagerne at kommunen ikke synes å ha fått med seg at en viktig grunn til at de ønsker navn og stilling opplyst, er knyttet til anvendelsen og forståelsen av helsepersonelloven § 33 andre ledd om helsepersonells opplysningsplikt til barnevernet, og om vedkommende kan ha brutt taushetsplikten etter helsepersonelloven § 21. For å være i stand til å kontrollere om personen som har skrevet journalnotatet omfattes av definisjonen av helsepersonell i helsepersonelloven, er klagerne avhengige av å få vite navn og stilling.

(24) Stjørdal kommune svarte at de mente brevet forsterker kommunens oppfatning om at foreldrene vil bruke navnet på den ansatte på en slik måte at den vil stride mot arbeidsgiverens plikter etter arbeidsmiljøloven § 4-3. Kommunen la særlig vekt på at klagerne ville klarlegge om den ansatte har relevant utdanning/praksis for å inneha en helsefaglig stilling på legevaktnivå. Kommunen påpekte videre at det i brevet var stilt spørsmål om den ansatte har brutt taushetsplikten ved at det ble sendt varsel til barnevernet jf. helsepersonelloven § 33 andre ledd, og at denne anførselen var ny, og ikke har vært vurdert av kommunen.

(25) I sine avsluttende merknader viste klagerne igjen til at det er behov for å avklare om personen som behandlet sønnen deres, var helsepersonell. Klagerne nevnte igjen behovet for å kontrollere om helsepersonelloven § 33 andre ledd var fulgt i saken, og at deres tilnærming til saken omfatter ene og alene behovet for å ivareta rettssikkerheten for deres sønn og familien ved den antatt mangelfulle helsehjelpen knyttet til legevaktbesøket og inngivelsen av meldingen til barneverntjenesten. De presiserte avslutningsvis at de anså at det i denne saken ikke

foreligger en eneste indikasjon som tilsier at den ansatte vil bli utsatt for represalier eller noen form for krenkelser. «Etter vår oppfatning fremstår derfor kommunens kraftfulle bekymring for det psykososiale arbeidsmiljøet ved den stedlige legevakten som overdrevet og konstruert.»

Sivilombudets syn på saken

(26) Hovedspørsmålet i saken for Sivilombudet er om pasientjournalen ble utlevert i tråd med pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 når navnet på personen som har skrevet pasientjournalen er skjermet med henvisning til Stjørdal kommunes arbeidsgiveransvar for å ivareta ansattes psykososiale arbeidsmiljø etter arbeidsmiljøloven § 4-3. Ombudet har imidlertid først noen merknader til kommunens plikt til å rette seg etter Statsforvalteren som overordnet klageorgan.

Plikt til å følge overordnet forvaltningsorgan

(27) Statsforvalteren behandler klager over kommunens avgjørelser, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2. Videre følger det av pasient- og brukerrettighetsloven § 7-7 at forvaltningslovens regler om klage over enkeltvedtak gjelder så langt den passer. Etter forvaltningslovens klageordning (fvl. §§ 28 til 34) blir klagen endelig avgjort av et annet forvaltningsorgan enn det som traff det opprinnelige vedtaket. Systemet etter forvaltningsloven er at klageinstansen selv kan treffe nytt vedtak i saken, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, og at dette vedtaket er bindende for partene.

(28) Klagen over kommunens avslag på innsyn har vært behandlet flere ganger av Statsforvalteren som har gitt klagerne medhold. Saken har også vært innom Helsedirektoratet som også mente arbeidsmiljøloven ikke kunne benyttes til å nekte innsyn. I Statsforvalterens avgjørelse 16. desember 2020 omgjorde Statsforvalteren kommunens avgjørelse og ga klageren rett til innsyn i pasientjournalen, samt rett til å få vite navnet på personen som har skrevet journalnotatet.

(29) Stjørdal kommune har ikke fulgt Statsforvalteren som overordnet organ. Kommunen har svart at de ikke rettet seg etter Statsforvalterens vedtak fordi de fant at verken Statsforvalteren eller Helsedirektoratet i tilstrekkelig grad hadde vurdert saken opp mot arbeidsmiljøloven § 4-3. Kommunen antydte også at de mente Statsforvalteren ikke hadde arbeidsrettslig kompetanse til å vurdere spørsmålet. «Kommunen sitter av den grunn igjen med et vedtak fra Statsforvalteren som vi vanskelig kan forhold oss til.»

(30) Ombudet deler ikke kommunens oppfatning om at Statsforvalteren og Helsedirektoratet ikke i tilstrekkelig grad har behandlet kommunens anførsler om rekkevidden av arbeidsmiljøloven § 4-3. Begge forvaltningsorganene kom til at kommunens rettsanvendelse er feil. Kommunen har, uavhengig av sin vurdering av rettmessigheten av Statsforvalterens vedtak, en plikt etter loven til å følge den avgjørelsen overordnet myndighet har tatt.

(31) Stjørdal kommune hadde derfor plikt til å rette seg etter Statsforvalterens vedtak 16. desember 2020. Kommunen bes gjennomføre Statsforvalterens vedtak, og merke seg plikten til

å følge overordnet instans i fremtidige saker.

Skjerming av navnet på personen som har skrevet journalen, jf. aml. § 4-3

(32) Spørsmålet er om Stjørdal kommune kan skjerme navnet på personen som har skrevet pasientjournalen med henvisning til arbeidsmiljøloven § 4-3.

(33) Pasienter og brukere har rett til innsyn i pasientjournalen til pasienten, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 første ledd. Innsynsretten gjelder som hovedregel også for foreldre til barn under 16 år, jf. bestemmelsens fjerde ledd, jf. § 3-4. Det er også lagt til grunn av kommunen at klagerne har rett til innsyn etter helselovgivningen.

(34) Det skal fremgå av pasientjournalen hvem som har ført opplysningene, jf. krav om journalens innhold i helsepersonelloven § 40 andre ledd og pasientjournalforskriften § 10 andre ledd. Helsepersonell har videre en plikt til å nedtegne i pasientjournalen om det er gitt opplysninger til barneverntjenesten og hvilke opplysninger som er gitt, jf. helsepersonelloven § 40 første ledd og pasientjournalforskriften § 7 b).

(35) Klagerne fikk til slutt innsyn i pasientjournalen, men det var ikke mulig for dem å identifisere hvem som hadde skrevet journalen. Retten til innsyn i pasientjournal, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1, og de opplysninger som skal inngå, kan ikke begrenses av at deler av journalopplysningene ikke lar seg lese. Etter ombudets oppfatning omfattet klagerne rett til innsyn i pasientjournalen derfor også retten til å vite hvem som har skrevet journalen, jf. helsepersonelloven § 40. Dette synes også lagt til grunn av Stjørdal kommune og Statsforvalteren.

(36) Unntak fra retten for pasienten eller brukeren til innsyn i pasientjournalen er angitt i pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 andre ledd. Terskelen for å nekte innsyn er at «dette er påtrengende nødvendig for å hindre fare for liv eller alvorlig helseskade for pasienten eller brukeren selv, eller innsyn er klart utilrådelig av hensyn til personer som står vedkommende nær». De høye tersklene for å avslå innsyn i journal er et uttrykk for et sterkt vern om rett til innsyn i journal.

(37) Forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b gir også et forvaltningsorgan mulighet til unntaksvis å nekte å utlevere opplysninger som en part normalt har rett på. Vilåret er at opplysningene ikke er av «vesentlig betydning for en part» og at det foreligger «særlige grunner» for at opplysningene ikke bør meddeles videre. Anvendelsen av denne bestemmelsen for offentlige ansatte som sender bekymringsmeldinger til barnevernet, er nærmere omtalt i Bufdirs saksbehandlerrundskriv for barneverntjenestens (sist oppdatert 17. desember 2019) I punkt 5.6 «Beskyttelse av kilder» fremgår det at:

«Opplysninger om melders identitet, inkludert offentlig ansatte og yrkesutøvere med opplysningsplikt, kan unntas partsoffentlighet i medhold av forvaltningsloven § 19 annet ledd bokstav b når det er særlige grunner til at opplysningene ikke bør meddeles videre. Et eksempel på en slik situasjon kan være at det er grunn til å frykte at en melder vil bli utsatt for alvorlige represalier. Det er et vilkår at det ikke er av vesentlig betydning for parten å

gjøre seg kjent med hvem som har meldt bekymring. I vurderingen må det foretas en avveining mellom behovet for hemmeligholdelse og partens behov for innsyn.»

(38) Forholdet mellom rett til innsyn i pasientjournal og unntaket for retten til partsinnsyn etter forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b, tar ombudet ikke stilling til.

(39) Kommunen har ikke vist til at unntakene i pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 eller forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b gir grunn til å skjerme navnet til personen som har skrevet journalen. Kommunen har vist til arbeidsmiljøloven § 4-3 nr. 3 og 4 som grunnlag for å nekte innsyn i den del av pasientjournalen som inneholder navnet. Arbeidsmiljøloven § 4-3 om krav til det psykososiale arbeidsmiljøet nr. 3 og 4 lyder:

(3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering eller annen utilbørlig opptreden.

(4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

(40) Bestemmelsen angir generelle plikter for hvordan arbeidsgiver skal organisere arbeidsplassen og arbeidet for å sikre det psykososiale arbeidsmiljøet. Forarbeidene til arbeidsmiljøloven § 4-3 er begrensede, men det er vist til at «[h]vilke tiltak som eventuelt skal iverksettes må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Det kan for eksempel dreie seg om opplæringstiltak, organisatoriske tiltak eller bruk av sikkerhetsutstyr, alt etter hvilket risikobilde som foreligger», se Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) s. 307-308. Bestemmelsen synliggjør arbeidsgivers plikt til å tilrettelegge for at ansatte ikke skal utsettes for uønskede hendelser. Det er ingen holdepunkter for at bestemmelsen gir grunnlag for å innskrenke andre lovbestemte rettigheter som rett til innsyn i pasientjournal. Arbeidsmiljølovens bestemmelse om arbeidsgivers plikt til å sørge for et forsvarlig arbeidsmiljø og hindre trakassering eller uheldige belastninger, må forstås som plikt til å sette i verk tiltak som er nødvendig for å hindre slike konsekvenser som nevnt der, og som kan være en følge av de oppgaver og plikter som gjelder virksomheten. Etter ombudets oppfatning, må arbeidsgiver vise til at vilkårene i andre hjemler enn arbeidsmiljøloven § 4-3 er oppfylt, for å nekte retten til innsyn i pasientjournal.

(41) Som ombudet har vist til over, er det egne regler om unntak fra retten til innsyn i journal i pasient- og brukerrettighetsloven og i saksdokumenter etter forvaltningsloven § 19. Det er tersklene og avveiningene disse bestemmelsene gir anvisning på som kan lede til at det kan gjøres unntak fra retten til innsyn i pasientjournalen. Ombudet utelukker ikke at det kan forekomme situasjoner der faren for konsekvenser av å gi innsyn er så alvorlige at det kan tenkes at innsyn ikke bør gis. Det er i så fall mer nærliggende å bygge på nødrettsbetraktninger og ikke i arbeidsmiljølovens regler. Ombudet viser her til sine tidligere uttalelser hvor spørsmålet var om hensynet til arbeidsmiljøet kunne hjemle utelukkelse fra sosialkontor, se Sivilombudets årsmelding for 1990 side 48 og Sivilombudets årsmelding for 1998 side 187.

(42) Kommunen har i sine svar til Statsforvalteren og ombudet også vist til at dersom navnet på helsepersonellet utleveres, vil dette føre til at helsepersonells terskel for å melde ifra til barnevernet kan bli for høy. Etter ombudets syn er dette et moment som først og fremst hører hjemme som ledd i lovgivers vurdering av innholdet i reglene. Utover den generelle regelen i

forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b, som er omtalt over, har det momentet kommunen peker på, ikke gitt seg utslag i reglene om innsyn. I forvaltningsloven § 19 andre ledd synes det etter ordlyden overveid av lovgiver at offentlige ansatte ikke har en større beskyttelse mot å bli eksponert ved innsyn enn det som følger av bestemmelsen.

(43) Uavhengig av det rettslige grunnlaget kommunen har vist til, er det etter ombudets syn ikke pekt på konkrete holdepunkter for at det foreligger reell fare for krenkelser av den ansatte. I kommunens begrunnelse for å nekte utlevering av den ansattes navn er det vist til at klagerne har spesifisert at de vil bruke navnet til å ettergå den ansattes kvalifikasjoner, og at det vil kunne føre til at den ansatte blir hengt ut i en konkret sak.

(44) Klagerne har på sin side opplyst at de ønsker å vite navnet på den som har skrevet journalen for å vurdere forsvarligheten i saksbehandlingen i forhold til både habilitet og faglig kompetanse. De har vist til at det var grunn til å vurdere om helsepersonellet ikke hadde fulgt helsepersonelloven § 33 andre ledd og brutt taushetsplikt ved å inngi bekymringsmeldingen. Klagerne har videre opplyst at det er viktig å få vite om vedkommende var helsepersonell for å få oppklart en eventuell uklarhet hos barnevernet. Klagerne har flere ganger påpekt at de kun ønsker å ivareta familiens rettssikkerhet og ikke å utsette den ansatte for ubehageligheter.

(45) Slik saken er opplyst for ombudet, har Stjørdal kommune med generelle karakteristikk tydeliggjort sin bekymring for arbeidsmiljøet til sin ansatte, men ikke vist til konkrete holdepunkter for at det er grunnlag for å holde tilbake den ansattes navn eller stilling etter pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 eller forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b. Kommunens vurderinger synes bygget på antagelser om at det foreligger en reell far for krenkelse og at det er sannsynlig, uten at konkrete holdepunkter som underbygger antakelsene er tilkjennegitt overfor ombudet. Retten til innsyn i pasientjournaler følger av pasient – og brukerrettighetsloven, og klagerne har vist til saklige grunner for å få innsyn i hvem som har skrevet pasientjournalen og vedkommendes stilling. Å få vite navn og stilling på den som har skrevet pasientjournalen er viktig for at klagerne skal kunne vurdere habilitet, om vedkommende var helsepersonell og om vilkårene i helsepersonelloven § 33 andre ledd var oppfylt.

(46) På denne bakgrunn er ombudet kommet til at Stjørdal kommune har lagt feil rettsanvendelse til grunn for å innskrenke retten til innsyn i pasientjournalen. Arbeidsmiljøloven § 4-3 kan ikke anvendes for å holde tilbake navn og stilling til den ansatte. Kommunen har videre ikke vist til konkrete holdepunkter for at det er grunnlag for å holde tilbake den ansattes navn og stilling etter pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 eller forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b. I alle fall fremstår klagerens krav om innsyn som å være av vesentlig betydning for at de skal kunne ivareta sin rettssikkerhet.

(47) Ombudet og Statsforvalteren har på denne bakgrunn kommet til samme resultat i saken. Stjørdal kommune bes rette seg etter Statsforvalterens endelige avgjørelse i saken. Kommunen bes også merke seg ombudets vurderinger av anvendelsen av arbeidsmiljøloven § 4-3 i denne saken.

Utlevering av pasientjournalen

(48) Avslutningsvis vil ombudet gi noen merknader til Stjørdal kommunes behandling av kravet om innsyn i pasientjournalen.

(49) Kommunen har flere ganger presisert at de ikke har holdt tilbake pasientjournalen, men at de holder tilbake navnet på den som har skrevet journalen. Kommunen ga likevel aldri ut journalen i sladdet versjon, til tross for at klagerne ba kommunen om dette flere ganger. Klagerne mottok ikke journalen før Statsforvalteren innhentet journalen fra kommunen og videresendte den.

(50) På bakgrunn av de mange henvendelsene fra klagerne hvor de presiserer at de ønsker innsyn i pasientjournalen, var det etter ombudets oppfatning klart at klagerne ønsket å få utlevert journalen og ikke kun navnet på personen som hadde skrevet den. Dersom kommunen bare mente å holde tilbake navnet på den som hadde skrevet journalen, burde de sendt ut en sladdet versjon av pasientjournalen hvor navnet ikke fremgikk. Ved ikke å ikke utlevere journalen, har kommunen etter ombudets mening holdt tilbake pasientjournalen i strid med pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1.

(51) Siden klagerne nå har fått journalen fra Statsforvalteren er det ikke grunn til å be kommunen vurdere dette på nytt, men ombudet ber Stjørdal kommune merke seg ombudets syn på saksbehandlingen.

Konklusjon

(52) Stjørdal kommune har plikt til å rette seg etter Statsforvalterens endelige vedtak i saken. Kommunen bes gjennomføre Statsforvalterens vedtak.

(53) Ombudet er videre kommet til at retten til innsyn i pasientjournal ikke kan innskrenkes under henvisning til arbeidsgivers plikt til å tilrettelegge for et godt psykososialt arbeidsmiljø. Etter ombudets oppfatning må unntak fra innsynsretten hjemles i unntaksreglene i pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 andre ledd eller forvaltningsloven § 19 andre ledd bokstav b. Kommunen har ikke vist til konkrete holdepunkter for at det er grunnlag for å holde tilbake den ansattes navn og stilling etter disse bestemmelsene.

(54) Kommunen bes merke seg ombudets vurderinger av anvendelsen av arbeidsmiljøloven § 4-3 i lignende fremtidige saker.

20.12.2022 (2022/2672)